

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

c) BERGSHANDTERINGEN.

COMMERCE-COLLEGIUM

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1873.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1874.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : P.A. Norstedt & söner, 1859-1911.

Täckningsår: 1858-1910.

Serien bytte 1867 namn till Bergshanteringen.

Föregångare:

Bergs-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshandteringen. – Stockholm, P. A. Norstedt & söner, 1835-1858.

Täckningsår: 1833-1857.

Efterföljare:

Bergshantering / Kungl. Kommerskollegium. – Stockholm : K. L. Beckman, 1912-1978. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1977.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 1. Tab. 1. Produktion av järnmalm, tackjärn samt vissa andra metaller 1836-1950.

S. 2. Tab. 2. Produktion av viktigare andra malmer än järnmalm samt av stenkol m. m. 1871-1950.

S. 3. Tab. 3. Produktion av viktigare järnmalm och tackjärn länsvis 1881-1950, 1000 ton.

S. 4-5. Tab. 4. Bergshantering 1896-1950.

Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).

S. 1-85: Några historiska data rörande den svenska bergshanteringen [från äldsta tid och fram till 1915].

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

c) BERGSHANDTERINGEN.

COMMERCE-COLLEGIUM

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1873.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1874.

Innehåll.

	Sid.
1:o Jernhandteringen:	
Malmuppfordringen.....	4.
Tackjernstillverkningen.....	15.
Gjutgodstillverkningen.....	17.
Stångjernstillverkningen.....	19.
Jernmanufaktur- och Stål-tillverkningen.....	21.
Jernrörelsen på vågarna.....	23.
2:o Tillverkningen vid de så kallare Ädlare Verken: (guld; silfver; koppars; nickel; messing;).....	23.
3:o Diverse Verk och Tillverkningar: (kopparhamrar och kopparvalsverk; gjutgods af annan metall än jern; bly; zink; kobolt; brunsten; svafvel; kopparvitriol; jernvitriol; rödfärg; alun; blyerts; porfyr; marmor; stenkol;).....	26.
Öfversigt rörande de vid bergshandteringen åren 1869-1873 åstadkomna produkter.....	29.
5:o Arbetskraft: (antal arbetare använda vid bergverks- och bruks- rörelsen; olycksfall bland dessa arbetare; ångmaskiner använda vid bergverks- och bruks-driften;).....	30.
6:o Inmutningar och Hvilostånd.....	31.
7:o Förändringar genom anläggning eller nedläggande af verkstäder.....	32.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Jemlikt Nädig föreskrift, får Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium härmed afgifva underdånig Berättelse rörande Bergshandteringen i Riket för bruksåret 1873, med redogörelse, under särskilda rubriker, för de förhållanden, berörda berättelse bör omfatta.

1:o) **Jernhandteringen.**a) **Malmuppföringen.**

Under bruksåret hafva, på sätt här nedan finnes närmare angifvet, blifvit upphemtade 19,458,338 centner 90 α bergmalm samt 126,146 centner 65 α sjö- och myr-malmer.

De grufvor, som under året varit bearbetade, äfvensom de belopp bergmalm, hvilka ur dem erhållits, äro följande:

Grufvornas eller Grufvefältens		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	\mathcal{E} .
Norrbottens Län:				
Gellivara Socken	Gellivara malmfält, Töreforsgrufvorna.....	1	600	—
	Försvarsvis.....	3	—	—
Neder-Luleå Socken.....	Carlsgrufvan.....	1	12,000	—
	Summa för Norrbottens Län	5	12,600	—
Vesterbottens Län:				
Jörns Socken	Försvarsvis.....	49	—	—
	Summa för Vesterbottens Län	49	—	—
Vester-Norrlands Län:				
Nätra Socken.....	Ulfö grufvor	6	17,070	—
	Summa för Vester-Norrlands Län	6	17,070	—
Jemtlands Län:				
Offerdals Socken	Örnstolsågrufvan, försvarsvis.....	1	—	—
Kalls Socken.....	Grötomsgrufvan	1	100	—
Tännäs Socken.....	Förhoppningsgrufvan.....	1	126	—
	Summa för Jemtlands Län	3	226	—
Gefleborgs Län:				
<i>Gestrikland:</i>				
Ockelbo Socken.....	Försvarsvis.....	1	—	—
Thorsåkers Socken	Rotsvedsgrufvan.....	1	48,012	—
	Nyängsgrufvorna.....	2	206,820	—
	Penningegrufvorna.....	3	30,068	—

Grufvornas eller Grufvefältens		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
	Malmbergsgrufvan.....	1	20,064	—
	Göskegrufvan	1	52,855	—
	Nybergs malmfält.....	1	9,396	—
	Masmästaregrufvan	1	23,236	—
	Försöks- eller Försvars-vis.....	8	—	—
Årsunda Socken.....	Sjöhagsgrufvan	2	27,864	—
	Åkra Spjellgrufvan.....	1	10,671	—
	Åkra Mellangrufvan	1	6,069	—
	Försöks- eller Försvars-vis	7	—	—
Östra Fernebo Socken.....	Rödängsgrufvorna.....	2	35,856	—
	Finnfallsgrufvorna.....	1	1,700	—
	Försvarsvis	1	—	—
	Summa för Gefleborgs Län	34	472,611	—
Upsala Län:				
Films och Dannemora Socknar	Dannemora malmfält	20	777,144	—
	Ragnhildsgrufvan	1	15,714	—
Öster Löfsta Socken	Försvarsvis.....	1	—	—
Morkarla Socken	Stenringsgrufvorna.....	2	33,372	—
Alunda Socken	Ramhälls grufvor.....	5	113,180	—
Tensta Socken.....	Rudtorps Ny-grufva	1	14,949	—
Tierps Socken.....	Iggelbogruvvan	1	5,440	—
Lena Socken	Salsta malmfält.....	3	81,984	—
	Brunna grufva.....	1	33,929	—
	Brunna Norrgrufva.....	1	27,803	—
	Lenabergs grufva.....	1	5,465	—
	Försvarsvis	2	—	—
Rasbokils Socken.....	Försvarsvis	1	—	—
	Summa för Upsala Län	41	1,108,980	—
Stockholms Län:				
Valö Socken.....	Vigelsbo malmfält.....	5	60,881	—
	Sebastiansgrufvan och Adolfsgrufvan.....	2	4,520	—
	Claes-, Anton- och Matts-grufvorna.....	3	934	—
	Norrstubacksgrufvan.....	1	1,804	—
	Polacksgrufvorna	3	2,086	—
	Tystromyrgrufvan.....	1	974	—

Grufvornas eller Grufvefältens		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Börstils Socken.....	Försvarsvis.....	7	—	—
	Stora Vinglingskärsgrufvorna.....	2	4,126	—
	Sandgrufvan.....	1	6,918	—
	Skedika grufvor.....	3	110,100	—
	Edshammarsgrufvan.....	1	440	—
Hargs Socken.....	Försöks- eller Försvars-vis.....	7	—	—
	Björstagruvan.....	1	14,244	—
Söderby Carls Socken.....	Försöks- eller Försvars-vis.....	1	—	—
	Stabby grufvor.....	4	90,964	—
	Annagrufvan.....	1	20,206	—
	Dalbergsgrufvan.....	1	1,240	—
	Försöks- eller Försvars-vis.....	1	—	—
Häfverö Socken.....	Herrängs malmfält.....	11	110,088	—
	Vikgrufvan.....	1	1,604	—
	Mariegrufvan.....	1	2,940	—
	Försöks- eller Försvars-vis.....	5	—	—
Öfver Jerna Socken.....	Storgruvan.....	1	16,000	—
Vaddö Socken.....	Edeby grufvefält.....	2	59,440	—
	Prestgrufvan.....	1	4,844	—
	Gungargruvan.....	1	1,552	—
	Gåsviks grufvefält.....	5	56,686	—
	Försöks- eller Försvars-vis.....	10	—	—
Singö Socken.....	Försöks- eller Försvars-vis.....	9	—	—
Österhanninge Socken.....	Utö malmfält.....	6	356,742	—
Summa för Stockholms Län		98	929,333	—
Kopparbergs Län:				
Leksands Socken.....	Sörskogsgrufvorna.....	2	6,048	—
	Qvarnbacksgrufvorna.....	1	18,450	—
Åls Socken.....	Myrsvedjegruvan.....	1	4,964	—
Svärdsjö Socken.....	Vinkärnsfältet.....	8	425,508	—
	Sjögrufvan.....	1	27,168	—
	Försöksvis.....	1	—	—
Vika Socken.....	Skinnarängsgrufvan.....	1	66,715	—
	Hällsjögrufvan.....	1	9,923	—
Kopparbergs Socken.....	Harmsarfsgrufvorna.....	1	18,156	—

Grufvornas eller Grufvefältens		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Stora Tuna Socken.....	Hästbergsfältet	1	75,918	—
	Skommarbergsgrufvan	1	2,784	—
	Örnsgrufvan	1	26,070	—
	Kalkbergsgrufvan	1	13,864	—
	Damsjögrufvan	1	12,055	—
	Norbogruvvan	1	13,000	—
	Sqvatterbergsgrufvan	1	19,127	—
	Rågsvedsgrufvan	1	12,187	—
	Bråfallsgrufvan	1	46,169	50
	Öfre Kalkbergsgrufvan.....	1	3,300	—
Sätters Socken.....	Grängshammarsgrufvan.....	1	2,434	—
	Bispbergsfältet	2	305,078	—
Hedemora Socken.....	Försöksvis	4	—	—
	Knappkärngrufvorna	2	68,976	—
Gustafs Socken.....	Hagggrufvorna	2	12,852	—
	Östergrufvan	1	12,075	—
Husby Socken	Forsängsgrufvan	1	15,600	—
	Rällingsbergsgrufvan	1	334,528	—
Garpenbergs Socken.....	Försöksvis.....	1	—	—
	Rullshyttegrufvan	1	61,140	—
	Smältaremossgufvan	1	6,978	—
	Långviksgrufvorna	3	93,888	—
	Garlsgrufvan	1	4,443	—
	Bredsjögrufvan	1	1,224	—
	Försöksvis	2	—	—
Folkärna Socken.....	Omausgrufvan.....	1	29,364	—
	Svensbogruvorna	3	29,772	—
By Socken.....	Stormossgufvan	1	43,884	—
Grangärdes Socken.....	Östra och Vestra Ormbergsfälten	14	586,140	75
	Grängesberget.....	10	297,589	25
	Risbergsfältet	3	101,580	—
	Fjätterbäcksgufvan	1	21,735	—
	Grangruvvan.....	1	69,000	—
	Nygrufvan.....	1	8,175	—
	Kärrgrufvan.....	1	13,797	—
	Fäbobacksgrufvan	1	21,720	—
	Pullerogruvvan	1	37,500	—
	Försöksvis	6	—	—

Grufvornas eller Grufvefältens		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Ludvika Socken.....	Stora Holmkärnsgrufvan	1	525	—
	Linnfallsgrufvan.....	1	90	—
	Klenshyttegrufvan	1	40,770	—
	Sexbergsgruvorna.....	3	20,760	—
	Finnäsfältet	3	147,067	—
	Fredmundsberget	4	22,500	—
	Ivikefältet	4	46,425	—
	Gräsbergsfältet	5	308,850	—
	Nygrufvan.....	1	7,515	—
	Marnäsgrufvan	1	9,315	—
	Släd- och Loggrufvorna	2	323,352	—
	Lekombergsgruvorna	1	43,380	—
	Sörviksgrufvan.....	1	2,930	—
	Backgrufvan.....	1	2,355	—
	Slängbottensgrufvan.....	1	37,080	—
	Hellströmsgrufvan	1	38,280	—
	Tratgrufvan	1	13,785	—
	Mellangrufvan.....	1	3,150	—
	Svante-, Fredriks- och Augusta-grufvorna.....	3	24,555	—
	Norrbärkes Socken.....	Rolandsgrufvan	1	675
Ålgrufvan		1	6,000	—
Kärrgrufvan		1	3,285	—
Högbergsgrufvan		1	9,675	—
Östanbergsfältet		4	109,365	—
Gubbogrufvan		1	31,475	—
Reuterswärdsgrufvan		1	70,440	—
Hedviggrufvan		1	5,940	—
Gesbergsgrufvan.....		1	630	—
Timmergrufvan.....		1	13,180	—
Marnäsgrufvan		1	106,305	—
Hillängsgrufvan		1	52,470	—
Alexandragrufvan.....		1	32,400	—
Lernbogrufvan		1	65,355	—
Svartgrufvan		1	111,510	—
Kärlladgrufvan	1	14,235	—	
Vindgrufvan.....	1	48,075	—	

Grufvornas eller Grufvefältens		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
	Svartviksgrufvan	1	1,500	—
	Haggrufvan	1	1,215	—
	Skarpiksgrufvan.....	1	1,692	—
	Summa för Kopparbergs Län	154	4,758,985	50
Vestmanlands Län:				
Norbergs Socken	Risbergsfältet	7	636,640	—
	Morbergsfältet.....	9	352,173	—
	Bojmossfältet	2	20,075	—
	Smörbergsfältet	2	94,467	—
	Klackbergsfältet.....	4	353,779	—
	Aldersbergsgrufvan och Uddevallagrufvan.....	2	139,992	—
	Badstugugrufvorna	2	31,376	—
	Lilla Bålsjögrufvan.....	1	15,372	—
	Lundbergsgrufvan	1	20,000	—
	Norrgrufvan	1	40,800	—
	Nygrufvan.....	1	80,052	—
	Försöksvis	2	—	—
Vestanfors Socken	Flinthedsgrufvan	1	2,200	—
	Stortäpptsgrufvan	1	77,874	—
	Försöksvis	6	—	—
Skinnskattebergs Socken	Främshyttegrufvan	1	5,202	—
	Kärrgrufvan	1	11,114	—
	Skärsjögrufvan	1	12,180	—
	Bastnäsgrufvan	1	65,130	—
	Stripogrufvan	1	3,470	—
	Nybergsgrufvan.....	1	2,384	—
	Högforsgrufvan	1	7,244	—
	Backegrufvan	1	43,660	—
	Sundgrufvan.....	1	2,645	—
	Herrgrufvan	1	41,225	—
Sala Socken.....	Badstugugrufvan	1	29,500	—
	Haggrufvan	1	30,000	—
	Jansgrufvan	1	55,000	—
	Lugdalsgrufvan.....	1	15,500	—

Grufvornas eller Grufvefältens		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
	Oscarsgrufvan	1	15,000	—
	Fridagrufvan	1	9,500	—
	Mogrufvan.....	1	22,000	—
	Summa för Vestmanlands Län	59	2,235,554	—
Örebro Län:				
Nya Kopparbergs Socken	Lombergsfältet	6	189,200	—
	Smedbergsfältet	4	16,635	—
	Qvarnbacksältet.....	6	2,000	—
	Slättfallsältet.....	3	21,690	—
	Stjelkbergsfältet.....	1	9,750	—
	Kärrfallsgrufvan	1	1,125	—
	Örnkärnsgrufvan.....	1	1,500	—
	Södra Slättfallsgrufvan	1	705	—
	Mörtkärnsbäckegrufvan	1	930	—
	Elgkärnskullegrufvorna	2	1,100	—
	Källfallsältet	2	4,875	—
	Sundsgrufvorna	2	18,825	—
	Bärbacksältet	1	50	—
	Spjutkärnsältet	1	600	—
	Ställbergsältet.....	2	51,285	—
	Svartviksältet	7	143,010	—
	Limbergs Mossgrufvan	1	3,030	—
	Sjö- och Äng-grufvorna.....	1	3,525	—
	Sågbergsgrufvorna.....	2	700	—
	Mossgrufvan.....	1	1,350	—
	Grillsgrufvan.....	1	450	—
	Hörkstägtgrufvan	1	60	—
	Hörkshagegrufvan	1	450	—
	Gunnarstorps mark.....	2	525	—
	Försöks- eller Försvars-vis.....	25	—	—
Ramsbergs Socken	Strossafältet.....	4	425,520	—
	Smällbergsgrufvorna	2	74,100	—
	Blanka- och Kärrgrufve-fältet.....	2	50,960	—
	Håkansboda mark	2	3,370	—
	Nederhytte mark	1	200	—
	Gräsbergs-Långgrufva.....	1	15,030	—

Grufvornas eller Grufvefältens		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägrnhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Lindes Socken.....	Rällsbergsfältet.....	10	25,000	—
	Fransåsberget.....	6	75,370	—
	Bäckgrufvefältet.....	2	6,010	—
	Försöks- eller Försvars-vis.....	10	—	—
	Grängshyttefältet.....	3	101,625	—
	Holmsjögrufvorna.....	2	1,500	—
	Ingelshytte mark, Ingelsgrufvan.....	1	118,605	—
	Björklundsgrufvan.....	1	2,048	—
	Limbergs-Mossgrufvorna.....	2	500	—
	Hölandsgrufvan.....	1	3,000	—
	Vesselhytte mark, Dammgrufvan.....	1	51,450	—
	Garphytte mark.....	7	800	—
	Uskaboda mark.....	12	25,310	—
	Stripgrufvefältet.....	2	616,562	—
	Kyrkmossegrufvan.....	1	740	—
	Grönvoldsgrufvorna.....	2	45,250	—
	Nybergsgrufvorna.....	2	750	—
	Kärrgrufvan.....	1	29,835	—
	Gutmundsgrufvan.....	1	12,085	—
Försöks- eller Försvars-vis.....	39	—	—	
Hjulsjö Socken.....	Bredsjö Bruks mark.....	11	140,321	—
	Hafsjöbergsgrufvorna.....	2	2,400	—
	Grönhults mark.....	2	8,055	—
	Gunnarshults mark, Gunnarsberggrufvan.....	1	5,000	—
	Rishöjdeberggrufvan.....	2	20,080	—
	Ånnenäsfältet.....	1	53,030	—
	Mariabergsgrufvan.....	1	11,300	—
	Dundebo mark.....	3	20,040	—
	Gränshytte mark.....	3	40,370	—
	Skropsjöäsars mark.....	1	10,000	—
	Försöks- eller Försvars-vis.....	26	—	—
Hellefors Socken.....	Björnhöjdeggrufvan.....	1	28,215	—
	Stolpberggrufvan.....	1	15,000	—
	Sirsjöberggrufvan.....	1	1,200	—
Grythytte Socken.....	Försvarsvis.....	4	—	—
	Högbornsfältet.....	8	206,096	—

Grufvornas eller Grufvefältens		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Nora Socken.....	Sikbergsgrufvan.....	1	17,750	—
	Rågårdskärrsgrufvan.....	1	70	—
	Tixtabergsgrufvan.....	1	3,000	—
	Finnbergsfältet	1	14,065	—
	Försvarsvis.....	2	—	—
	Pershyttefältet	7	353,220	—
	Åshyttfältet.....	1	35,140	—
	Stribergsfältet	10	1,039,606	—
	Ringshyttefältet.....	4	187,900	—
	Klackafältet.....	2	294,312	—
	Rödkärrsfältet.....	3	62,190	—
	Bastelfsgrufvan	1	30,100	—
	Timanshyttefältet	1	54,210	—
	Skärhyttefältet	1	47,540	—
	Hagby grufva.....	1	22,800	—
	Skofttorpsfältet	3	8,130	—
	Vikersfältet.....	2	120,000	—
	Dalkarlsbergfältet.....	7	358,700	—
	Skrikarehyttefältet	1	2,800	—
	Jernboås Socken	Öknaberget.....	1	9,750
Sandviksgrufvan.....		1	2,000	—
Fogdehyttefältet		11	189,700	—
Hvilarefältet		1	96,000	—
Halfvarsberget.....		1	5,000	—
Väsenberget		1	3,000	—
Hagegrufvefältet.....		1	157,380	—
Damsjöberget		1	1,200	—
Slotterbergfältet		2	1,905	—
Rösbergfältet		2	24,200	—
Viby Socken	Tallgrufvan.....	1	1,200	—
	Dalkarlsberggrufvan	1	3,500	—
Qvistbro Socken.....	Benkiste- och Knöla grufvor.....	4	6,000	—
	Kronobergsgrufvorna.....	2	8,800	—
Hammars Socken.....	Rymningsgrufvorna.....	2	330	—
	Garpa grufva.....	1	10,300	—
Vinteråsa Socken	Vesterby Storgufva	1	510	—
	Sanna grufvor.....	1	41,730	—
	Hesselkulla grufva	1	17,072	—
Summa för Örebro Län		348	5,951,207	—

Grufvornas eller Grufvefältens				Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.		Antal.	Centner.	℔.	
		Bruten mam. Centner.	Småmalm. Centner.			
Vermlands Län:						
Philipstads Norra och Vestra Bergslag	Nordmarksfältet	272,790	61,600	3	334,390	—
	Tabergsfältet	184,910	37,390	3	222,300	—
	Finnmossefältet	141,770	33,880	2	175,650	—
	Finnshyttefältet	117,760	54,830	2	172,590	—
	Spridda grufvor.....	27,270	11,190	1	38,460	—
	Summa	744,500	198,890	11	943,390	—
Philipstads Östra Bergslag	Persbergs- och Yngs- hytte-fälten.....	823,440	588,000	27	1,411,440	—
	Långbans grufvor.....	37,400	51,810	5	89,210	—
	Kroppa grufvor.....	54,490	18,350	4	72,840	—
	Spridda grufvor.....	346,615	138,400	15	485,015	—
	Summa	1,261,945	796,560	51	2,058,505	—
	Summa för Vermls Län	2,006,445	995,450	62	3,001,895	—
Södermanlands Län:						
Floda Socken	Högsjö och Stafs grufvor.....			3	76,000	—
	Försvarsvis.....			2	—	—
Sköldinge Socken.....	Sofia, Vilhelmina, Mosstorps och Korslöts grufvor			4	65,096	—
	Kantorps grufvor			2	70,000	—
Åkers Socken	Bredsjönäsgrufvan.....			1	8,000	—
	Försvarsvis.....			1	—	—
Gåsinge Socken.....	Försvarsvis.....			1	—	—
Tunabergs Socken	Magasinsgrufvan och Långgrufvan.....			2	28,528	—
	Vindgrufvan.....			1	296	—
Svärtuna Socken	Förohla Reinholds grufva.....			1	55,544	—
	Åbrogrufvorna			2	1,060	—
	Vretagrufvorna.....			2	1,825	—
	Selberga-, Lång- och Nölbergs-grufvorna.....			3	16,128	—
	Gillingegrufvan			1	38,000	—
Tystberga Socken	Försvarsvis.....			1	—	—
Dunkers Socken	Starrsätters grufva.....			1	32,840	—
	Summa för Södermanlands Län			28	393,317	—
Östergötlands Län:						
Skällviks Socken.....	Nartorps grufvefält.....			3	143,704	—
	Tängelötsgrufvan			1	10,204	—
	Uggeltorpsgrufvan.....			1	4,960	—

Grufvornas eller Grufvefältens		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Borrums Socken	Sandbrottsgrufvan.....	1	13,208	—
Godegårds Socken.....	Haggrufvorna.....	2	9,100	—
	Åkersgrufvorna	4	22,900	—
	Kärrgrufvorna	3	12,084	—
	Vretgrufvan	1	8,366	—
	Försvarsvis.....	1	—	—
	Summa för Östergötlands Län	17	224,526	—
Calmar Län:				
Ukna Socken.....	Stenbogruvvan	1	78,800	—
Loftahammars Socken	Försvarsvis.....	1	—	—
Vestrums Socken.....	Elgbådarnas grufvor	2	2,000	—
	Summa för Calmar Län	4	80,800	—
Jönköpings Län:				
Månsarps Socken	Taberget.....	22	262,807	—
Fröderyds Socken.....	Inglamåla grufva.....	1	300	—
Ljunga Socken	Sörsjö grufva	1	467	20
	Summa för Jönköpings Län	24	263,574	20
Kronobergs Län:				
Moheda Socken	Gustafsbergsgrufvan.. ..	1	460	20
	Summa för Kronobergs Län	1	460	20
Kristianstads Län:				
Näsums Socken.....	Vestanågrufvan.....	1	7,200	—
	Summa för Kristianstads Län	1	7,200	—
	Summa för hela Riket	934	19,458,338	90

		Erhållen malm.	
		Centner.	℔.
Sjö- och Myr-malmer			
hafva blifvit upptagna till följande belopp:			
i Skaraborgs Län ur några sjöar å häradsallmänningen Hökensås		200	—
i Calmar Län för en masugn.....		11,641	—
i Jönköpings Län för 3 masugnar.....		23,803	75
i Kronobergs Län för 7 masugnar.....		90,501	90
	Summa	126,146	65

Det sålunda uppgifna beloppet erhållen bergmalm öfverstiger det under året 1872 upphemtade med 2,519,993.82 centner, och är det största, som under något år erhållits. Ofvannämnda, under året 1873 uppfordrade belopp sjö- och myr-malmer understiger deremot det under året 1872 upphemtade beloppet af enahanda malmer med 166,076.93 centner.

Enligt uppgift ur Tulljournalerna äro under kalenderåret 1873 ur Riket utförda 561,264 centner jernmalm.

b) Tackjernstillverkningen.

Under bruksåret hafva varit begagnade 213 masugnar, deraf en med två pipor. Blåsningstiden har utgjort tillsammans 43,135 dygn 9 $\frac{1}{4}$ timmar; och har tillverkningeu uppgått till 8,133,133 centner 3 æ , deraf 145,486 centner 75 æ gjutgods, åstadkommet direkt ur masugnarna.

I nedanstående tabell, Lit. A., äro här omförmälda förhållanden i afseende å tackjernstillverkningen upptagna särskildt för hvarje Län, der sådan tillverkning egt rum.

Lit. A.

Tackjernstillverkningen, året 1873.

Belägenhet.	Antal masugnar.		Blåsningstid.		Uppgifven tillverkning.						
	Län.	Obe- gag- nade.	Be- gag- nade.	Dygn.	Tim- mar.	Tackjern.		Gjutgods.		Summa.	
						Centner.	æ	Centner.	æ	Centner.	æ
Norrbottnens.....	5	1	26	9	1,725	40	—	—	1,725	40	
Vesterbottnens.....	—	4	763	22	124,266	20	3,385	75	127,651	95	
Vesternorrlands.....	2	4	698	10	105,020	96	1,957	—	106,977	96	
Jemtlands.....	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Gefleborgs.....	6	23	4,090	17	912,980	—	10,000	—	922,980	—	
Upsala.....	5	6	1,000	—	202,051	—	4,201	—	206,252	—	
Stockholms.....	2	3	340	18	66,890	—	1,246	—	68,136	—	
Kopparbergs.....	18	46	8,377	14	1,631,544	51	5,516	20	1,637,060	71	
Vestmanlands.....	11	18	3,692	16	733,392	75	6,232	65	739,625	40	
Örebro.....	19	54	13,512	12	2,386,198	20	83,852	36	2,470,050	56	
Skaraborgs.....	—	1	337	—	43,528	60	698	15	44,226	75	
Vermlands.....	7	25	5,689	14 $\frac{3}{4}$	1,173,501	89	9,566	37	1,183,068	26	
Elfsborgs.....	—	2	430	4	78,131	68	1,534	66	79,666	34	
Södermanlands.....	8	6	1,248	5	149,698	65	8,059	44	157,758	9	
Östergötlands.....	2	2	954	—	190,294	—	1,716	—	192,010	—	
Calmar.....	6	5	565	12	76,900	30	1,599	25	78,499	55	
Jönköpings.....	4	8	999	12	82,320	7	1,044	66	83,364	73	
Kronobergs.....	3	5	408	12	29,202	7	4,877	26	34,079	33	
Summa	100	213	43,135	9 $\frac{1}{4}$	7,987,646	28	145,486	75	8,133,133	3	

Den sålunda uppgifna tillverkningen öfverstiger den för året 1872 anmälda med 148,469.95 centner och är den största, som under något år åstadkommits.

Fördelas, på sätt förut skett, tackjernstillverkningen å nedannämnda bergslager och öfriga orter i Riket, med angifvande af antal begagnade masugnar, blåsningstid, tillverkningsbelopp, dygnstillverkning samt medelbelopp för hvarje masugn af blåsningstid och tillverkning, med sistnämnda medelbelopp äfvensom tillverkningsbeloppen utjemnade till hela tal, så finnes förhållandet derutinnan för bruksåret 1873 hafva varit följande:

Lit. B.

Tackjernstillverkningen inom och utom Bergslag, året 1873.

	Begagnade masugnar.	Blåsningstid.		Tillverkningsbelopp.	Dygnstillverkning.	Medelbelopp för hvarje masugn.	
		Antal.	Dygn.			Timmar.	Centner.
							Dygn.
<i>Inom Bergslag.</i>							
Vesterbergslagen i Kopparbergs Län	24	4,520	8	788,433	174.42	188	32,851
Norbergs Bergslag i Vestmanlands Län	17	3,475	16	716,467	206.14	204	42,145
Nya Kopparbergs, Hellefors, Grythytte, Hjulsjö, Lindes och Ramsbergs Bergslager i Örebro Län	24	5,869	17	1,064,979	181.44	245	44,374
Nora, Carlskoga, Lekebergs och Lerbäcks Bergslager i Örebro Län	23	6,193	22	1,120,224	180.86	269	48,705
Philipstads Bergslager i Vermlands Län	19	4,132	19½	832,738	201.49	218	43,828
Summor och medeltal	107	24,192	10½	4,522,841	186.95	226	42,270
<i>Utom Bergslag.</i>							
Summor och medeltal för hela Riket	213	43,135	9¼	8,133,133	188.55	202	38,104
Förhållandet var 1872:							
Inom Bergslag	106	23,839	15	4,519,990	189.60	225	42,641
Utom Bergslag	106	17,957	20½	3,464,673	192.93	169	30,987
För hela Riket	212	41,797	11½	7,984,663	191.03	197	37,664

Den största tillverkningen vid en verkstad har åstadkommits vid Hofors i Gefleborgs Län, med 101,648 centner, och en dygnstillverkning af 282.36 centner; hvaremot den minsta för någon verkstad anmälda tillverkningen finnes uppgifven för den i Norrbottens Län begagnade masugnen, med 1,725.40 centner och en dygnstillverkning af 65.43 centner.

Utförseln af tackjern har enligt uppgift ur Tulljournalerna uppgått

under kalenderåret 1873 till	1,361,619	Centner,
» » 1872 »	1,909,063	»
» » 1871 »	966,022	»
» » 1870 »	939,104	»
» » 1869 »	482,821	»

c) Gjutgodstillverkningen.

Såsom redan blifvit omförmäldt och tabellen Litt. A. utvisar, har under bruksåret 1873 vid masugnarna omedelbarligen åstadkommits gjutgods till ett sammanräknadt belopp af 145,468.75 centner. Vid de egentliga gjuterierna, åter, om hvilkas anläggning anmälan hos Bergsöfverstyrelsen egt rum, och från hvilka, i följd deraf, uppgifter rörande tillverkningen skolat till nämnda Styrelse ingå, har, genom tackjerns omsmältning, gjutgods under berörda år blifvit till nedan angifna belopp tillverkad:

		Centner,	℔.
Vesterbottens Län:	Bygdeå Socken	Robertsfors	5,042. 84.
Vester-Norrlands Län:	Långsele Socken.....	Sund	1,656. 40.
»	» Skön Socken	Mohög	4,017. 27.
Gefleborgs Län:	Gefle Stad.....	Gefle	6,280. —
»	» Valbo Socken.....	Forsbacka	8,005. —
»	» Torsåkers Socken	Hofors	7,751. —
Stockholms Stad	Bergsund		21,956: —
Kopparbergs Län:	Falu Stad.....	Falu Gjuteri	13,495: —
»	» » »	Falu Nya Gjuteri	3,856: 13.
»	» Ore Socken.....	Furudal	194. —
»	» Grytnäs Socken	Avesta	1,333. 36.
»	» Näs Socken.....	Lindesnäs	3,644. —
»	» Garpenbergs Socken.....	Dormsjö	464. 60.
»	» Norrbärkes Socken	Morgården.....	7,206. 05.
Vestmanlands Län:	Arboga Gjuteri.....		6,208. 53.
»	» Köpings Gjuteri.....		17,276. —
»	» Vestanfors Socken.....	Fagersta	6,789. —
Örebro Län:	Askers Socken.....	Brefven.....	3,689. 92.
»	» Bodarne Socken.....	Laxå	27,754. 92.
Skaraborgs Län:	Undenäs Socken.....	Forsvik	9,331. 92.
Vermlands Län:	Brunskogs Socken.....	Brunsborgsverken.....	2,190. 64.
»	» Eda Socken.....	Charlottenberg.....	11,522. 56.
»	» Elfsbacka Socken.....	Elfsbacka	8,747. —
»	» Rämens Socken	Lesjöfors	813. 36.
»	» » »	Liljendalsverken.....	1,686. 35.
»	» Stafnäs Socken.....	Stömmed	951. —
Elfsborgs Län:	Bäcke Socken	Bäckefors	1,908. —
»	» Ödeborgs Socken	Rådanefors.....	676. 79.
Göteborgs och Bohus Län:	Göteborgs Stad.....	Göteborgs Stads Mekaniska verkstad	876. 61.
»	» » » Partilleds Socken	Jonsered	6,912. 11.
Södermanlands Län:	Lilla Mällösa Socken	Hellefors.....	228. 95.
»	» Frustuna Socken.....	Ehrendal.....	228. 95.
»	» Tunabergs Socken.....	Näfveqvarn	552. 50.
			781. 45.
			22,773. 08.
			162. —
			22,935. 8.
			4,828. 78.
			2,000. —
			22,728. 33.

		Centner.	℔.
Södermanlands Län: Kila Socken.....	Stafsjö	2,605.	93.
» » Åkers Socken.....	Åker	9,609.	77.
Östergötlands Län: Risinge Socken.....	Finspång.....	31,606.	—
» » Qvillinge Socken.....	Hult	1,131.	99.
» » Motala Socken.....	Motala	20,739.	10.
Calmar Län: Lofta Socken.....	Öfverrum.....	9,912.	96.
» » Hallingsbergs Socken.....	Ankarsrum	20,971.	30.
» » Gårdserums Socken	Forseström.....	2,085.	74.
» » Vimmerby Socken.....	Storebro	5,024.	—
» » Ljungby Socken	Fredriksström.....	2,145.	—
» » Döderhults Socken.....	Oskarshamn	4,069.	10.
» » Långemåla Socken.....	Hornsö	172.	—
Jönköpings Län: Ingatorps Socken.....	Bruzaholm	4,200.	—
» » Käreäda Socken	Åminne	2,070.	28.
» » Asenhöga Socken	Marieholm	1,549.	38.
» » Gnosjö Socken.....	Härryd.....	2,800.	—
Kronobergs Län: Öja Socken	Gemla	394.	—
» » Skatelöfs Socken.....	Huseby	900.	—
» » Nottebäcks Socken.....	Klafreström	561.	—
» » Lenhofda Socken	Säfsjöström.....	684.	97.
» » Sandsjö Socken	Öremo	8,841.	02.
» » Moheda Socken	Torp	5,000.	—
Blekinge Län: Lösens Socken	Lyckeby	2,723.	93.
» » Jemshögs Socken	Olofström	2,069.	58.
Malmöhus Län: Malmö Gjuteri.....		19,488.	—
» » Ystads Gjuteri.....		3,604.	—
» » Helsingborgs Gjuteri.....		2,990.	—
Kristianstads Län: Kristianstads Gjuteri.....			10,630.
			Summa 355,863. 46.*)

*) Dessutom har af vederbörande Bergmästare uppgifvits, att vid nedan nämnda verkstäder, om hvilkas anläggande anmälan hos Bergsöfverstyrelsen icke egt rum, gjutgoods tillverkats till följande belopp, nemligen:

	Centner.	℔.
Vesternorrlands Län: Hernösands Mekaniska verkstad.....	2,100.	—
Vestmanlands Län och Vestanfors Socken: Vestanfors gjuteri.....	4,084.	39.
Vermlands Län och Nors Socken: Edsvalla gjuteri.....	1,196.	38.
Calmar Län och Molilla Socken: Rosenfors gjuteri	830.	65.
Jönköpings Län: Jönköpings Mekaniska verkstad	6,400.	—
Kronobergs Län och Hemmesjö Socken: Åryds gjuteri.....	806.	97.
	Summa 15,418.	39.

d) Stångjernstillverkningen.

Under bruksåret 1873 hafva 318 stångjernsverk, med 755 smälthärdar, varit begagnade; och har tillverkningen derstädes uppgått till 4,125,915 centner 29 æ , enligt hvad i nedanstående tabell, Lit. C., finnes närmare angifvet:

Lit. C.

Stångjernstillverkningen året 1873.

L ä n.	Obegagnade verk.	Begagnade		Uppgifven tillverkning.	
		Verk.	Härdar.	Centner.	æ .
	Antal.	Antal.	Antal.		
Norrbottens.....	2	6	6	3,359	46
Vesterbottens.....	3	4	7	31,854	20
Vesternorrlands.....	9	10	23	82,089	11
Jemtlands.....	—	2	2	926	58
Gefleborgs.....	23	39	96	459,712	9
Upsala.....	3	10	36	147,341	—
Stockholms.....	2	5	14	64,088	10
Kopparbergs.....	21	40	98	407,244	8
Vestmanlands.....	20	27	69	642,972	43
Örebro.....	26	40	107	737,962	92
Skaraborgs.....	5	5	6	16,735	86
Vermlands.....	45	50	139	905,780	85
Elfsborgs.....	6	9	14	88,561	73
Göteborgs och Bohus.....	2	—	—	—	—
Södermanlands.....	5	8	12	35,508	75
Östergötlands.....	10	22	59	212,341	41
Calmar.....	3	14	34	171,907	20
Jönköpings.....	3	15	21	49,192	2
Kronobergs.....	1	11	11	24,411	50
Blekinge.....	1	1	1	43,926	—
Summa	190	318	755	4,125,915	29

Denna tillverkning öfverstiger den för nästföregående året uppgifna med 62,333.38 centner. För Östra och Vestra Ramnäs bruk i Ramnäs Socken och Vestmanlands Län, i fråga om hvilka tillverkningsbeloppet finnes uppgifvet för båda verken samfäldt, är anmäld en tillverkning af 138,306.05 centner. För Öfre och Nedre Degerfors i Carlskoga Socken och Örebro Län, för hvilka uppgiften likaledes afser båda verken samfäldt, finnes anmäld en tillverkning af 107,923.75 centner. I öfrigt är det största tillverkningsbeloppet vid ett verk uppgifvet för Gunnebo bruk i Gladhammars Socken och Calmar Län, med 107,000 centner; varande det minsta tillverkningsbeloppet för något verk uppgifvet för ett bruk likaledes i Calmar Län, med 15.19 centner.

Med åberopande af hvad i de underdåniga Berättelserna för de nästföregående åren blifvit anfördt rörande ej mindre det förhållandet, att vissa till denna gren af jernhandteringen hörande verk på senare tider börjat användas uteslutande eller i betydligare omfattning för tillverkandet af smältstycken, hvilka, der de ej disponerades direkt för

export, hufvudsakligen vid andra, med valsverk försedda, verkstäder välldes och utarbetades, än ock svårigheten att med den form, i hvilken uppgifterna härom inkomme, och i anseende till berörda fördelning af tillverkningsarbetet, kunna, med nöjaktig tillförlitlighet, beräkna, huru stort belopp af här åsyftade tillverkning rätteligen borde under artikeln »Stångjern» upptagas; får Collegium, i likhet med hvad förut skett och med tillämpning af dervid följda grunder, i hithörande afseende endast anmäla, att för nu ifrågavarande år en tillverkning af smältstycken, af hvilka utan tvifvel den öfvervägande andelen blifvit inom landet till stång- eller ämnes-jern vidare förarbetad, finnes särskild uppgifven:

för Gefleborgs	Län af	340,789.23	centner.
» Upsala	» »	44,000.45	»
» Kopparbergs	» »	293,848.77	»
» Vestmanlands	» »	256,521.55	»
» Örebro	» »	389,390.96	»
» Södermanlands	» »	3,708.	»
» Östergötlands	» »	177,619.76	»
» Calmar	» »	16,790.84	»
		<hr/>	
		Summa 1,522,669.56	centner.

e) Jernmanufaktur- och Stål-tillverkningen.

För tillverkningen af stål och jernmanufaktur under bruksåret 1873 hafva varit begagnade 235 verk; och är den vid dessa verk åstadkomna tillverkningen af nämnda slag uppgifven till ett sammanräknadt belopp af 1,290,907 centner 3.10 æ , enligt hvad nedanstående tabell, Litt. D., närmare utvisar:

Litt. D.

Jernmanufaktur- och Stål-tillverkningen året 1873.

L ä n.	Begagnade verk.	Uppgifven tillverkning.											
		Stål.		Plåtar.		Spik.		Redskapsmide.		Diverse annan manufaktur.		Summa.	
		Antal.	Centner.	æ .	Centner.	æ .	Centner.	æ .	Centner.	æ .	Centner.	æ .	Centner.
Norrbottnens.....	4	—	—	—	—	469	94	—	—	549	26	1,019	20
Vesterbottnens.....	3	—	—	—	—	799	90	66	30	1,163	38	2,029	58
Vesternorrlands.....	11	563	76	—	—	2,686	20	—	—	12,447	82	15,697	78
Jemtlands.....	2	—	—	—	—	73	87	—	—	140	55	214	42
Gefleborgs.....	11	196,372	34	—	—	3,834	75	503	54	89,988	34	290,698	97
Upsala.....	3	4,348	24	—	—	—	—	368	54	—	—	4,716	78
Stockholms.....	3	10,943	90	—	—	999	68	—	—	361	45	12,305	3
Kopparbergs.....	25	107,257	51	19,911	96	10,072	4	5,590	73	48,076	12	190,908	36
Vestmanlands.....	8	68,758	40	33,922	70	1,426	62	3,337	86	60,876	45	168,322	3
Örebro.....	11	3,666	71	—	—	7,543	9	1,857	31	101,305	60	114,372	71
Skaraborgs.....	5	—	—	—	—	2,517	34	769	18	2,918	49	6,205	1
Vermlands.....	47	3,372	86	—	—	37,318	96	3,270	63	50,441	53	94,403	98
Elfsborgs.....	11	2,515	59	—	—	3,357	13	132	91	4,100	19	10,105	82
Göteborgs och Bohus.....	4	—	—	—	—	680	—	11,973	67	2,783	—	15,436	67
Södermanlands.....	9	—	—	9,000	—	6,837	96	292	39	5,334	12	21,464	47
Östergötlands.....	24	1,800	—	109,441	9	38,645	39	1,184	82	53,040	22	204,111	52
Calmar.....	15	—	—	—	—	18,283	78	7,769	7	30,342	30	56,395	15
Jönköpings.....	13	—	—	—	—	2,959	94	873	26	3,327	87	7,161	7
Kronobergs.....	18	—	—	—	—	4,461	14	337	19	2,945	41.10	7,743	74.10
Hallands.....	1	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	200	—
Blekinge.....	4	—	—	13,807	60	38,337	—	—	—	648	14	52,792	74
Malmöhus.....	2	—	—	—	—	—	—	—	—	11,465	—	11,465	—
Kristianstad.....	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3,137	—	3,137	—
Summa	235	399,599	31	186,083	35	181,304	73	38,327	40	485,592	24.10	1,290,907	3.10*)

I den här upptagna tillverkningen af stål äro inberäknade 368,831 centner 93 æ dithörande, å nedannämnda ställen, enligt uppgift, efter Bessemers metod åstadkomna tillverkningar, nemligen:

Vid Iggesund i Gefleborgs Län..... 23,631 centner.

» Forsbacka i D:o D:o..... 63,488.34 »

*) Dessutom har af vederbörande Bergmästare uppgifvits, att vid tvänne mekaniska verkstäder, den ena i Hernösand och den andra i Jönköping, om hvilka verkstäders anläggning anmälan hos Bergsöfverstyrelsen icke egt rum, tillverkats diverse manufaktur till ett belopp, i Hernösand af 370 centner och i Jönköping af 1,400 centner,

» Sandviken i D:o D:o.....	109,253	centner.
» Lenna i Stockholms Län.....	10,943.90	»
» Siljansfors i Kopparbergs Län.....	2,341.89	»
» Fredshammar i D:o D:o.....	2,728.45	»
» Bäcka i D:o D:o.....	6,994.33	»
» Svartnäs i D:o D:ö.....	22,144.70	»
» Abäckshyttan i D:o D:o.....	47,147.80	»
» Ulfshyttan i D:o D:o.....	7,643.78	»
» Långshyttan i D:o D:o.....	14,455.90	»
» Vestanfors i Vestmanlands D:o.....	57,677.50	»
» Carlsdal i Örebro D:o.....	381.34	»

Summa 368,831.93 centner.

Likaledes är i förestående post »diverse annan manufaktur» inberäknad för året uppgifven tillverkning dels af jernvägsskenor, af hvilken tillverkning åstadkommits:

Vid Smedjebacken i Kopparbergs Län.....	44,274.11	centner.
» Finspång i Östergötlands Län.....	24,466.	»
» Motala mekaniska verkstad: af stål.....	80.75	»

eller tillsammans 68,820.86 centner.

dels af jerntråd, vid Gunnebo i Calmar Län..... 23,900 centner,
dels af jernduk vid Gusum i Östergötlands Län..... 10.44 »

Det sammanlagda beloppet af här ofvan uppgifna jernmanufaktur- och stål-tillverkning öfverstiger beloppet af motsvarande tillverkning för nästföregående året med 148,177.0810 centner.

Beträffande jernrörelsen på vågarna och vid andra exportställen, så har under bruksåret 1873, enligt inkomna uppgifter, dermed förhållit sig på sätt i nedanstående tabell, Litt. E., finnes angifvet, nemligen:

Lit. E.		Jernrörelsen på vågarna och vid andra exportställen året 1873.													
		Stångjern.		Jernmanufaktur.		Summa.		Stångjern.		Jernmanufaktur.		Summa.			
		Centner.	℔.	Centner.	℔.	Centner.	℔.	Centner.	℔.	Centner.	℔.	Centner.	℔.		
Inventarium från år 1872....		313,437	77	96,149	23	409,587	—	Afgått till export.....		1,756,567	64	321,155	93	2,077,723	57
Ifrån bruken inkommet på vågar och till andra exportställen.....		1,988,086	48	393,226	63	2,381,313	11	Uttaget till inrikes förbrukning		78,154	50	32,368	88	110,523	38
Summa		2,301,524	25	489,375	86	2,790,900	11	Inventarium vid smidesårets slut.....		466,802	11	135,851	5	602,653	16
								Summa		2,301,524	25	489,375	86	2,790,900	11
Af jernexporten år 1873 utgick från:								Af inventarie-jernet vid smidesårets slut tillhörde:							
Stockholms vågar ..		330,925	96	55,754	6	386,680	2	Stockholms vågar.....		175,491	61	48,666	58	224,158	19
Göteborgs våg		643,079	67	213,304	71	856,384	38	Göteborgs våg.....		181,739	90	71,547	36	253,287	26
De öfriga stapelstadsvågarna		533,224	14	45,167	73	578,391	87	De öfriga stapelstadsvågarna..		104,507	31	4,483	34	108,990	65
Köpings, Strömsholms och Vesterås uppstadsvågar, tillsammans.....		165,982	35	6,034	43	172,016	78	Uppstadsvågarna.....		5,063	29	11,153	77	16,217	6
Grislehamn, Norrtelje, Öregrund och Carlshamn, enligt uppgifter till General-tullstyrelsen, tillsammans.		83,355	52	895	—	84,250	52	S:a inventarium d. $\frac{31}{16}$ 1873		466,802	11	135,851	5	602,653	16
Summa jernexport		1,756,567	64	321,155	93	2,077,723	57	Utgående inventarium finnes uppgifvet:							
Jernexporten finnes uppgifven:								för år 1872 till		313,437	77	69,149	23	409,587	—
för år 1872 till		2,335,193	63	352,338	86	2,687,532	49	» » 1871 »		605,970	27	95,439	19	701,409	46
» » 1871 »		2,537,038	35	315,540	88	2,852,579	23	» » 1870 »		921,238	9	137,080	49	1,058,318	58
» » 1870 »		2,823,927	47	319,964	39	3,143,891	86	» » 1869 »		1,058,804	—	156,314	51	1,215,118	51
» » 1869 »		2,755,008	89	323,554	13	3,078,563	2								

2:o) Tillverkningen vid de så kallade Ädlare Verken.

a) Guld.

Vid *Konung Gustaf III:s Silfververk* i Falun hafva erhållits 13 \mathring{a} 35 ort 55 korn. Tillverkningen är afradsfri.

b) Silfver.

Vid *Konung Gustaf III:s Silfververk* i Falun har åstadkommit en tillverkning af 104 \mathring{a} 4 ort. Tillverkningen är afradsfri.

Sala Silfververk i Vestmanlands Län: Grufvebrytningen har härstädes drifvits i 38 arbetsrum, alla i Sala odalfälts grufvor och för Sala bergslags räkning. Af dessa arbetsrum hafva tillhört: Torgschachtsgrufvan 3, Storgrufvan 29, Carlsschachtsgrufvan 4, Grefve Bjelkes stoll 1 och Biskopsgrufvan 1; samt varit brutna: på malm 23, för upptäckande af malm i okänd klyft 8, för beredande af utbrytning i kända malmfält 4, samt för åvägabringande af kommunikationer och vädervexling 3. Orter hafva blifvit drifna till en sammanräknad längd af 638.33 fot, deraf

i Grefve Bjelkes stoll 61 fot och i Biskopsgrufvan 61 fot. Grufvebrytningen har utgjort 84,578 tunnor fyndigt och 1,540.5 tunnor ofyndigt berg, eller tillsammans 86,118.5 tunnor berg à 6 $\frac{3}{4}$ kubikfot. Ur det brutna berget hafva blifvit utsofrade 185,530.8 centner vaskmalm och 4,675 centner stufmalm, med en silfverhalt i den senare af 14.5 till 29.9 ort på centnern. För blysmältningen hafva från de förberedande processerna blifvit uppförda 16,723 centner stuf, sliger och skärsten, hvaraf, efter drifning och finering, erhållits 1,555 æ 78 ort bergfint silfver.

Den egentliga afraden utgör $\frac{1}{10}$ af tillverkningen.

Silfververkets ränteersättningsfond har, dels genom räntor å utlånade medel, dels genom afsättning för silfvertillverkningen, under året vunnit en tillökning af 19,717 rdr 93 öre; och uppgick denna fond vid årets slut till ett belopp af 325,296 rdr 51 öre.

Hellefors Silfververk i Hellefors Socken och Örebro Län: Vid de till verket hörande grufvor har, i anseende dertill, att, på sätt förut omförmålts, först uppgörande af förändrad plan för grufvedriften ifrågakommit, och derefter af vederbörande sökts tillåtelse att få nedlägga verket, hvilket senare ärende, af Collegium anmaldt i underdånig skrifvelse den 30 December 1870, är beroende på Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, arbetet, enligt behörigt medgifvande, jemväl under året 1873 varit instaldt; och har någon tillverkning af silfver icke håller, så vidt anmaldt är, blifvit vid verket under sistnämnda år åstadkommen.

Sammanräknade silfvertillverkningen inom Riket har för året sålunda utgjort 1,659 æ 82 ort.

c) **Koppar.**

Gustafs- och Carlbergs Kopparverk i Åre Socken och Jemtlands Län: Vid detta verk hafva nedsmälts 36,503 centner malm och slig, som lemnat 6,081 centner skärsten, hvarjemte af sådan produkt från föregående år på stället funnits en behållning af 2,976 centner; hvilka båda poster skärsten sålunda tillsammans utgöra 9,057 centner. Här af hafva under året tillgodogjorts 8,097 centner, som lemnat 2,006 centner 22 æ råkoppar, derur erhållits 1,607 centner 24 æ garkoppar.

Stora Kopparberget i Kopparbergs Län: De under året härstädes brutna arbetsrum hafva uppgått till ett antal af 99, af hvilka drifvits: 61 på malmfång, 29 på försök, 4 för åvägabringande af kommunikationer samt 5 för brytning af svafvelkis. Af dessa arbetsrum hafva drifvits: 87 i fast klyft och 12 i ras. Berguppfordringen har uppgått till 230,548 tunnor, eller 1,383,000 centner, af hvilka erhållits 72,264 tunnor, eller 489,000 centner malm och svafvelkis. Koppartillverkningen härstädes uppgifves till 13,843 centner 24 æ råkoppar, med deri inberäknade 1,473 centner 65 æ trotstens- och cement-koppar.

Vid *Garpenbergs Kopparverk* i Garpenbergs Socken och Kopparbergs Län hafva tillverkats 30 centner garkoppar.

Riddarehytte Kopparverk i Skinnskattebergs Socken och Vestmanlands Län: Tillverkningen härstädes har utgjort 1,309 centner garkoppar.

Ljusnarsbergs Kopparverk i Ljusnarsbergs Socken och Örebro Län: Härstädes hafva, af nedsmälta 7,129 centner kopparmalmer, tillverkats 255 centner 73 æ garkoppar.

Kafveltorps Kopparverk i nyssnämnda Socken: Vid detta verk hafva tillverkats 643 centner 12 æ garkoppar.

Flögfors Kopparverk i Ramsbergs Socken och Örebro Län: Tillverkningen härstädes har utgjort 148 centner 80 æ garkoppar.

Tunabergs Kopparverk i Tunabergs Socken och Södermanlands Län: Tillverkningen af koppar har här utgjort 83 centner 87 æ garkoppar.

Åtvidabergs Kopparverk i Åtvids Socken och Östergötlands Län: Vid detta verk hafva nedsmälts 328,510 centner 90 æ malm, deraf från Bersbo malmfält 287,335 centner 10 æ , från Grönhögsgrufvan 35,296 centner 80 æ ,

från Mormorsgrufvan 4,375 centner och från Eriksgrufvan 1,504 centner, samt 100,402 centner kopparhaltigt slagg- och ugnsgods, eller tillsammans 428,912 centner 90 æ kopparhaltigt gods. Af 66,910 centner 20 æ skärsten hafva erhållits 10,604 centner 40 æ råkoppar, som lemnat 8,796 centner 80 æ vanlig garkoppar och 42 centner 45 æ raffinerad, eller smidesgar, koppar, hvarjemte ytterligare 30 centner 79 æ sådan koppar tillverkats genom omsmältning af skrokoppar; utgörande alltså tillverkningen tillsammans 8,870 centner 4 æ garkoppar.

Valdemarsviks Kopparverk i Tryserums Socken och Calmar Län: Tillverkningen härstädes har utgjort 619 centner 90 æ garkoppar.

Enligt hvad nu blifvit omförmäldt, är koppartillverkningen i Riket att upptaga till 13,567 centner 70 æ garkoppar samt 13,843 centner 24 æ råkoppar; och om råkopparen varder, efter förhållandet emellan den forna stapelstads- och allmänna råkoppar-vigten, reducerad till garkoppar, eller från 13,843 centner 24 æ till 12,584 centner 76 æ ; så skulle hela tillverkningen motsvara 26,152 centner 46 æ garkoppar.

För tillverkningen vid Ljusnarsberg, Kafveltorp och Åtvidaberg hafva åtnjutits frihetsår. För tillverkningen vid öfriga här nämnda verk är afraden bestämd till $\frac{1}{10}$ af tillverkningsbeloppet, utom i hvad angår dels Gustafs- och Carlbergs, dels Valdemarsviks Kopparverk, der den skolat erläggas, vid det förra verket med $\frac{1}{10}$ och vid det senare med $\frac{1}{10}$ af sagda belopp. I fråga om Stora Kopparbergs Kopparverk, der, såsom ofvan nämnts, tillverkningen finnes uppgifven i råkoppar, är anmäldt, att afraden erlagts i garkoppar, till ett belopp af 411 centner 59 æ 67 ort.

d) Nickel.

Sågmyre Nickelverk i Leksands Socken och Kopparbergs Län. Tillverkningen har här utgjort 451 centner 72 æ nickelpoppar.

Klefva Nickelverk i Alsheda Socken och Jönköpings Län: Ur Klefva grufva hafva blifvit uppfordrade 19,720 centner nickelmalm och 49,500 centner sylta, ur hvilken senare utsofrats 17,225 centner nickelmalm. Vid verket hafva nedsmälts 53,816 centner 80 æ nickelmalm och tillverkats 1,287 centner 5 æ så kallad concentrationssten.

Den uppgifna nickeltillverkningen för året utgör sålunda 451 centner 72 æ nickelpoppar och 1,287 centner 5 æ nickelsten.

Afraden här af har skolat utgå med $\frac{1}{10}$ af tillverkningen.

e) Messing.

Tillverkningen här af har utgjort:

	Centner.	æ .	ort.
Vid <i>Skultuna Messingsbruk</i> i Skultuna Socken och Vestmanlands Län.....	4,593.	55.	—
» <i>Nyköpings Messingsbruk</i>	—	20.	50.
» <i>Gusums Messingsbruk</i> i Ringarums Socken och Östergötlands Län.....	780.	90.	—
	Summa 5,374.	65.	50.

3:o) **Diverse Verk och Tillverkningar.****Kopparhamrar och Kopparvalsverk.**

Tillverkningen vid dessa verk har utgjort:

	Centner.	Ⓕ.	ort.
Vid <i>Skultuna</i> i Vestmanlands Län	3,247.	6.	—
» <i>Forssjö</i> i Södermanlands Län	4.	29.	—
» <i>Forsaström</i> i Calmar Län.....	19.	83.	—
» <i>Lessebo</i> i Kronobergs Län	79.	28.	50.
» <i>Granefors</i> i Blekinge Län	1,421.	32.	75.
» <i>Olofström</i> i d:o d:o	486.	70.	—
	Summa 5,258.	49.	25.

Gjutgods af annan metall än Jern.

Tillverkning af sådant gods uppgifves vara åstadkommen till följande belopp:

	Centner.	Ⓕ.	ort.
Vid <i>Mohögs</i> Gjuteri i Vesternorrlands Län	42.	21.	—
» <i>Dormsjö</i> d:o i Kopparbergs Län	21.	47.	—
» <i>Köpings</i> Mekaniska Verkstad.....	61.	—	—
» <i>Motala</i> d:o d:o	962.	13.	20.
	Summa 1,086.	81.	20.

Bly

har blifvit tillverkad till följande belopp:

	Centner.	Ⓕ.
Vid <i>Sala</i> Silfververk.....	572.	8.
	Summa 572.	8.

I detta belopp är inberäknad allenast den uppgifna tillverkningen af så kalladt friskbly. Rörande tillverkningen af verkbley finnes sådan uppgifven endast från 5:te Bergmästare-Distriktet, der denna tillverkning uppgått till 2,292 centner 21 Ⓕ, som åstadkommit vid *Kafveltorp*. Någon afdrifning af detta bly har emellertid icke verkställts.

För öfrigt torde böra omförmälas, att blyglete, som synes vara ernad att såsom sådan afyttras och ej att dessförinnan reduceras, blifvit tillverkad vid *Sala* Silfververk till ett belopp af 265 centner 15 Ⓕ.

Den sålunda uppgifna tillverkningen har varit afradsfri.

Zink.

Ur de Bolaget *La Vieille Montagne* tillhöriga grufvor inom Åmmebergs malmfält, beläget dels i Lerbäck och Hammars Socknar i Örebro Län, dels i Godegårds Socken i Östergötlands Län, hafva uppfodrats 633,320 centner zinkmalm. I vaskverk hafva behandlats 494,856 centner. Beloppet af rostadt blände utgör 180,984 centner.

Dessutom hafva vid *Kafveltorps* grufvor i Ljusnarsbergs Socken och Örebro Län upphemtats 12,311 centner zinkmalm.

Metallisk zink har icke blifvit inom Riket tillverkad.

Kobolt.

Vid *Tunaberg* i Tunabergs Socken och Södermanlands Län har, genom stampning och vaskning, renad koboltmalm erhållits till ett belopp af 1,005 ₣ , hvaraf i afrad erlagts $\frac{1}{30}$.

Brunsten.

Häraf äro upphemtade:

	Centner.
Ur <i>Spexeryds</i> och <i>Hohults</i> grufvor i Ödestugu Socken och Jönköpings Län.....	7,190.
	Summa 7,190.

Svafvel.

Tillverkningen häraf har utgjort:

	Centner.	₣.
Vid <i>Falu Svafvelverk</i>	8,291.	73.
	Summa 8,291.	73.

Afrad har skolat utgöras med $\frac{1}{30}$ af tillverkningen.

Kopparvitriol.

Vid *Falu Vitriolverk* hafva häraf tillverkats 2,439 centner 37 ₣ . Afrad har utgjorts med $\frac{1}{30}$ af tillverkningen.

Jernvitriol.

Tillverkningen häraf har utgjort:

	Tunnor.	Centner.	₣.
Vid <i>Falu Vitriolverk</i>	—	753.	—
» <i>Sågmyre</i> d:o i Kopparbergs Län.....	866.	—	—
» <i>Dylta</i> d:o i Örebro Län.....	—	665.	60.
» <i>Ölands</i> d:o i Calmar Län.....	1,410.	—	—
» <i>Lovers</i> d:o i d:o d:o.....	513.	—	—
	Summa 2,789.	1,418.	60.

För *Sågmyre* vitriolverk åtnjutas frihetsår. För öfriga här nämnda verk är afraden bestämd till $\frac{1}{30}$ af tillverkningen.

Rödfärg.

Tillverkningen häraf har utgjort:

	Tunnor.	Centner.	₣.
Vid <i>Falu Rödfärgsverk</i>	—	26,245.	—
» <i>Silfbergs</i> d:o i Kopparbergs Län.....	—	1,152.	—
» <i>Ridkärrs</i> d:o i Örebro Län.....	—	276.	—
» <i>Dylta</i> d:o i d:o d:o.....	—	3,681.	60.
» <i>Ölands</i> d:o i Calmar Län.....	790.	—	—
» <i>Lovers</i> d:o i d:o d:o.....	208.75.	—	—
	Summa 998.75.	31,354.	60.

För Silfbergs Röd-färgsverk åtnjutas frihetsår. För de öfriga verken har afraden skolat utgöras med $\frac{1}{3}$ af tillverkningen.

Alun.

Häraf äro tillverkade:

	Tunnor.
Vid <i>Latorps Alunverk</i> i Örebro Län.....	915.
» <i>Ölands</i> d:o i Calmar Län.....	1,800.
» <i>Lovers</i> d:o i d:o d:o	849.
» <i>Andrarums</i> d:o i Kristianstads Län.....	476.
	Summa 4,040.

Blyerts.

Häraf hafva åstadkommits:

	Centner.	℔.
Vid <i>Fagersta Blyertsverk</i> i Vestmanlands Län.....	1,327.	—
» <i>Norbergs</i> d:o i d:o d:o	225.	—
	Summa 1,552.	—

Porfyr.

Några arbeten häraf hafva under året icke blifvit åstadkomna.

Marmor.

Vid *Kolmårdens Marmorbruk* i Östergötlands Län hafva arbeten häraf blifvit förfärdigade till ett värde af 8,055 rdr 36 öre och dessutom rå marmor afyttrats till ett värde af 2,907 rdr 87 öre; hvarjemte uppgifvits, att vid *Clastorps Marmorbruk* i Södermanlands Län dylika arbeten åstadkommits till ett värde af 8,500 rdr; utgörande således dessa värdebelopp tillsammans 19,463 rdr 23 öre.

Stenkol.

Häraf hafva blifvit uppbrutna:

	Kubikfot.
Vid <i>Höganäs</i> i Malmöhus Län:	
af sorten <i>M</i> 1	516,192.
» » <i>M</i> 2	893,629.
» » <i>M</i> 3	437,863.
	1,847,684.
Vid <i>Vallåkra</i> Bolags Stenkolsfält i Malmöhus Län:	
af sorten <i>M</i> 1	219,372.
» » <i>M</i> 2	177,912.
	397,284.
Vid <i>Boserups</i> Stenkolsfält i samma Län:	
af sorten <i>M</i> 1	50,000.
» » <i>M</i> 2	8,000.
	58,000.
» <i>Kroppps</i> Bolags Stenkolsfält i samma Län.....	48,398.
» <i>Helsingborgs</i> Stenkolsverk.....	22,320.
» <i>Eslöfs</i> Bolags Stenkolsfält.....	32,800.
	Summa 2,406,486.

I öfverensstämmelse med hvad nu blifvit omförmäldt, äro de under bruksåret 1873 åstadkomna bergverksprodukter i nedanstående tabell, Lit. G., summariskt för hvarje slag, upptagna; varande äfven, för jemnförelse härutinnan, produktionsbeloppen under de fyra nästföretgånga åren i tabellen införda.

Lit. G.	Bergverksprodukter, åren 1869—1873.				
	1869.	1870.	1871.	1872.	1873.
Jernmalm, Bergmalm..... Centner	13,920,633.95	14,508,278.20	15,215,589.20	16,938,345.08	19,458,338.90
D:o Sjö- och Myr-malmer »	147,215.25	323,436.45	370,784.40	292,223.58	126,146.65
Tackjern, oberäknadt gjutgods, tillverkad vid masugnarne »	6,699,028.26	6,895,794.48	6,892,025.85	7,867,517.34	7,987,646.28
Gjutgods, tillverkad vid masugnarne »	173,494.02	169,716.18	136,385.30	117,145.74	145,486.75
Gjutgods, tillverkad genom tackjerns omsmältning... »	226,012.55	267,328.73	288,539.49	310,957.96	355,863.46
Stångjern..... »	4,225,738.46	4,559,331.43	4,415,510.88	4,068,581.91	4,125,915.29
Jernmanufaktur och Stål... »	751,297.36	776,237.62	837,309	1,142,729.95	1,290,907.0310
Guld..... &	21.3479	23.9837	14.2794	15.3455	13.3555
Silfver..... »	2,907.0997	2,800.9750	2,292.2630	1,747.0577	1,659.82
Koppar..... Centner	51,774.25	43,852.67	33,426.17	32,103.62	26,152.46
Nickelkoppar..... »	114.3833	452.9333	432.98	692.94	451.72
Nickelsten..... »	5,302.26	5,279	7,914.17	1,168	1,287.05
Messing..... »	3,220.7774	2,616.0150	3,680.2550	4,788.0050	5,374.6550
Kopparsmide..... »	4,994.9980	6,422.8850	8,667.4050	5,723.84	5,258.4925
Gjutgods af annan metall än jern »	1,115.46	907.27	536.7730	1,300.1830	1,086.8120
Bly..... »	12,075.15	8,802.29	2,095.42	1,017.40	572.08
Zinkmalm..... »	746,714	662,138	756,853	781,896	645,631
Koboltmalm..... &	1,265	608	406	1,371	1,005
Brunsten..... Centner	12,872	16,488	9,156	5,983	7,190
Svafvel..... »	11,004.40	11,121.06	7,871.45	7,667.53	8,291.73
Jernvitriol..... »	774.40	2,187.60	1,305.25	1,914.40	1,418.60
»..... Tunnor	1,040	2,070	4,119	3,747	2,789
Kopparvitriol..... Centner	2,346.29	3,072	2,272.30	2,926.92	2,439.37
Rödfärg..... »	19,285.20	18,964	27,039.20	25,523.94	31,354.60
»..... Tunnor	—	50.50	1,093	1,097.75	998.75
Alun..... »	9,760	5,338	4,879	4,881	4,040
Blyerts..... Centner	320	900.10	1,111.75	1,322.60	1,552
Profyr,... till värde i Rdr Rmt af	700	—	—	—	—
Marmor d:o d:o	4,200	5,000	14,000	14,757	19,463.23
Stenkol..... Kubikfot	2,242,795	1,754,083	1,992,590	1,840,260	2,406,486

5:o) Arbetskraft.

Vid bergverks- och bruks-rörelsen hafva, enligt de uppgifter, som derom blifvit meddelade, under året varit använda 28,624 arbetare, såsom i följande tabell, Lit. H., finnes närmare angifvet:

Lit. H.

Antal arbetare, använda vid bergverks- och bruks-rörelsen, året 1873.

	Jerngrufvorna.				Jernverken.					Andra verk med tillhörande grufvor.				Summa Summan.
	Ständige.	Tillfällige.	Qvinnor och barn.	Summa.	Masugnane.	Stångjernverken.	Manufakturverken och Gjuterna.	Ej klassifcerade.	Summa.	Guld-, Silver- och Bly-verken.	Kopparverken.	Åskilliga andra verk.	Summa.	
Norrbottns Län.....	13	18	—	31	10	18	17	—	45	6	—	—	6	82
Vesterbottns ».....	12	—	—	12	77	50	27	11	165	—	—	—	—	177
Vesternorrlands ».....	8	—	1	9	99	128	115	136	478	—	—	—	—	487
Jemtlands ».....	—	—	—	—	7	7	5	—	19	—	150	—	150	169
Gefleborgs ».....	48	53	—	101	520	600	436	—	1,556	—	—	—	—	1,657
Upsala ».....	396	12	15	423	156	227	19	—	402	—	—	—	—	825
Stockholms Län och Stad.....	386	340	137	863	60	97	340	—	497	—	—	—	—	1,360
Kopparbergs Län.....	1,135	—	63	1,198	875	690	342	—	1,907	28	653	92	773	3,878
Vestmanlands Län (Utom Sala Bergs- hauptmans-Distrikt)	419	—	—	419	333	674	852	150	2,009	—	75	150	225	2,653
Sala Berghauptmans-Distrikt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	328	—	—	328	328
Örebro Län {5:te Bergmästare-Distr.	1,103	352	40	1,495	461	252	40	—	753	58	137	3	198	2,446
{6:te Bergmästare-Distr.	1,016	115	43	1,174	530	880	126	—	1,536	—	—	740	740	3,450
Skaraborgs Län.....	—	—	—	—	18	32	102	—	152	—	—	119	119	271
Vermlands ».....	773	—	66	839	516	1,187	459	82	2,244	—	—	—	—	3,083
Elfsborgs ».....	—	—	—	—	51	111	75	11	248	—	—	—	—	248
Göteborgs och Bohus Län.....	—	—	—	—	—	—	707	—	707	—	—	—	—	707
Södermanlands Län.....	166	24	17	207	113	77	269	—	459	—	23	19	42	708
Östergötlands ».....	135	36	—	171	47	486	759	—	1,292	—	1,038	209	1,247	2,710
Calmar ».....	17	1	—	18	98	319	518	—	935	—	159	194	353	1,306
Jönköpings ».....	56	22	—	78	186	148	135	—	469	—	2	91	93	640
Kronobergs ».....	3	3	—	6	49	72	140	—	261	—	—	7	7	274
Hallands ».....	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	2
Blekinge ».....	—	—	—	—	—	6	227	—	233	—	—	35	35	268
Kristianstads ».....	7	4	—	11	—	—	87	—	87	—	—	43	43	141
Malmöhus ».....	—	—	—	—	—	—	241	—	241	—	—	513	513	754
Summa	5,693	980	382	7,055	4,206	6,061	6,040	390	16,697	420	2,237	2,215	4,872	28,624

hvarjemnte dels Bergmästaren i 8:de Distriktet uppgifvit, att vid sjömalmsgästerna i Calmar Län varit anställda 10 arbetare, dels Bergmästaren i 9:de Distriktet förmält, att den arbetskraft, som blifvit använd för upptagandet af det inom Jönköpings och Kronobergs Län upphemtade, här ofvan angifna belopp sjö- och myr-malmer, vore att anse såsom motsvarande 1,731 mansdagsverken.

I afseende å olycksfall, timade bland de vid bergshandteringen under året sysselsatta arbetare, har blifvit anmäldt: att vid Bjelkes-grufvan i Jemtlands Län genom vådaskott blifvit skadade två personer, af hvilka en till följd af skadan aflidit; att vid Åmmebergs grufvor i Örebro Län två personer ljutit döden, den ene genom vådaskott och den andre genom fall i grufvan; att inom Vermlands Län, vid Koppoms bruk en person under arbete med plankstapling fått ett slag, hvaraf döden följt, vid Munkfors bruk en person omkommit under smälthammaren, vid Kroppa

grufvefält en person ihjälslagits genom en fallande sten, vid Persbergs grufvefält två personer omkommit genom fall och en person blifvit dödad genom en explosion, samt fyra personer blifvit skadade, utan att döden deraf följt; varande alltså antalet af dem, som genom nu omförmälda olyckshändelser blifvit skadade fjorton, af hvilka nio till följd af de lidna skadorna ljutit döden.

Enligt inkomna uppgifter, hafva vid bergverks- och bruks-driften under året varit begagnade 111 ångmaskiner, af hvilka 72 vid grufvorna, nemligen 1 i Norrbottens Län, 1 i Jemtlands Län, 5 i Gefleborgs Län, 4 i Upsala Län, 5 i Stockholms Län, 4 i Kopparbergs Län, 7 i Vestmanlands Län, 23 i Örebro Län, 1 i Vermlands Län, 18 i Malmöhus Län, 3 i Kristianstads Län; 9 vid masugnsdriften, nemligen 1 i Vesterbottens Län, 1 i Upsala Län, 1 i Stockholms Län, 2 i Kopparbergs Län, 2 i Vestmanlands Län, 1 i Örebro Län och 1 i Vermlands Län; 23 vid stångjerns- och manufaktur-verken, nemligen 6 i Gefleborgs Län, 4 i Upsala Län, 1 i Stockholms Län, 1 i Kopparbergs Län, 2 i Vestmanlands Län, 3 i Örebro Län, 4 i Vermlands Län, 1 i Jönköpings Län, 5 i Malmöhus Län, 1 i Blekinge Län; samt 7 vid andra verk, nemligen 1 i Vesternorrlands Län, 1 i Örebro Län, 3 i Malmöhus Län, 1 i Kristianstads Län och 1 i Blekinge Län.

6:o) Inmutningar och Hvilostånd.

På sätt nedanstående tabeller närmare utvisa, hafva under året af vederbörande tjänstemän blifvit utfärdade 7,294 mutsedlar å följande mineral-anledningar, nemligen:

Lit. I.

Mutsedlar, utfärdade året 1873.

	Jernmalm.		Guld-, Silfver- och Bly-malm.	Kopparmalm.	Nickelmalm.	Zinkmalm.	Koboltmalm.	Svavelkis.	Blyerts.	Varp.		Summa.
	Bergmalm.	Sjö- och Myr-malm.								Jern.	Andra.	
1:o) Å nyupptäckta fyndigheter:												
Af Bergshauptmannen vid Sala Silfververk å	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
» Bergmästaren i 1:sta Bergmästaredistriktet å	9	11	—	1	3	—	—	—	—	—	—	24
» D:o i 2:dra d:o	16	6	3	13	12	—	—	1	14	—	—	65
» D:o i 3:dje d:o	331	—	1	18	9	1	2	7	—	—	—	369
» D:o i 4:de d:o	996	2	41	40	15	—	—	—	—	—	—	1,094
» D:o i 5:te d:o	243	—	1	9	—	3	—	9	—	—	—	265
» D:o i 6:te d:o	211	1	2	10	19	26	6	5	—	—	—	280
» D:o i 7:de d:o	101	1	7	—	4	—	—	—	—	—	—	113
» D:o i 8:de d:o	156	42	2	26	11	—	3	11	—	—	—	251
» D:o i 9:de d:o	1,679	12	2	4	153	—	—	137	—	—	—	1,987
Summa	3,742	75	60	121	226	30	11	170	14	—	—	4,449
2:o) Å förut inmutade fyndigheter:												
Af Bergshauptmannen vid Sala Silfververk å	9	—	7	—	2	—	—	—	—	—	—	18
» Bergmästaren i 1:sta Bergmästaredistriktet å	375	2	21	6	17	—	—	15	4	—	—	440
» D:o i 2:dra d:o	7	1	5	25	10	—	—	—	—	—	2	50
» D:o i 3:dje d:o	257	—	12	11	6	4	7	8	—	—	—	305
» D:o i 4:de d:o	733	—	58	41	39	7	—	10	1	3	1	893
» D:o i 5:te d:o	209	6	19	43	—	1	—	1	—	1	—	280
» D:o i 6:te d:o	273	—	3	13	10	9	4	1	—	1	—	314
» D:o i 7:de d:o	124	—	12	10	3	—	—	—	—	—	—	149
» D:o i 8:de d:o	147	11	5	92	13	17	13	5	—	—	—	303
» D:o i 9:de d:o	6	16	—	10	43	—	—	18	—	—	—	93
Summa	2,140	36	142	251	143	38	24	58	5	5	3	2,845
Summa Summarum	5,882	111	202	372	369	68	35	228	19	5	3	7,294

hvarjemte meddelats hvilostånd för 1,267 grufvor, nemligen:

Lit. K.

Hvilostånd, meddelade året 1873.

	Jernmalm.	Guld, Silfver- och Bly- malmer.	Koppar- malm.	Mangan- malm.	Svafvelkis.	Stenkol.	Summa.
Af Bergmästaren i 2:dra Bergmästaredistriktet för.....	—	—	1	—	—	—	1
» D:o i 3:dje d:o	73	—	—	—	—	—	73
» D:o i 4:de d:o	104	35	3	—	—	—	142
» D:o i 5:te d:o	96	2	4	—	2	—	104
» D:o i 6:te d:o	26	—	—	—	—	—	26
» D:o i 7:de d:o	41	1	4	1	—	—	47
» D:o i 8:de d:o	10	—	11	—	—	—	21
» D:o i 9:de d:o	1	20	—	—	—	832	853
Summa	351	58	23	1	2	832	1,267

Uppgifna antalet utmål, som under året varit under hvilostånd, har deremot utgjort 875, af hvilka 481 tillhört jerngrufvor; hvarjemte hvilostånd förmåts äfven hafva åtnjutits för 1,439 inmutade, med utmål icke försedda, områden, af hvilka 63 varit inmutade för vinnandet af jernmalm.

7:o) Förändringar genom anläggning eller nedläggande af verkstäder.

Under året hafva resolutioner blifvit utfärdade rörande anläggning af:

Bångbro, för tillverkning af tackjern, Bessemergöt och jernvägsmateriel afsedda, jernverk i Ljusnarsbergs Socken och Örebro Län;

Bråds jernmanufakturverk i Drefs Socken och Kronobergs Län;

Åvike masugn i Hässjö Socken och Vesternorrlands Län;

Å *Molnebo* bruks mark i Hvittinge Socken och Vestmanlands Län, vid *Morgongåfva*, två masugnar och ett Bessemerverk, med två Bessemerugnar;

Holmefors Stångjernsverk i Hornaryds Socken och Kronobergs Län;

Falu Nya gjuteri i Falu stad;

Vid *Vesslands* bruk i Vesslands Socken och Upsala Län en stångjernshärd;

Petersfors masugn och malmkrossverk i Jernboås Socken och Örebro Län;

Björnarbo Stångjernsverk i Junkils Socken och Upsala Län;

Vid *Sandvikens* jernverk i Ofvansjö Socken och Gefleborgs Län ytterligare en masugn;

Seglingsbergs masugn i Ramnäs Socken och Vestmanlands Län;

Ulfva stångjerns- och manufaktur-verk i Bälinge Socken och Upsala Län;

Lindholmens gjuteri och mekaniska verkstad i Lundby Socken samt Göteborgs och Bohus Län;

Motala varfs mekaniska verkstad i Norrköpings stad;

Och har under samma år hos Collegium anmälan blifvit gjord rörande nedläggande för alltid af:

Ohs masugn i Gällaryds Socken och Jönköpings Län; samt

Borkhults masugn och stångjernssmedja i Yxnerums Socken och Jönköpings Län.

Collegium framhårdar med djupaste vördnad,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

C. F. AF STRÖM.

Stockholm den 23 Oktober 1874.

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåtar,

S. J. STENBERG.

Frans Ant. Crælius.